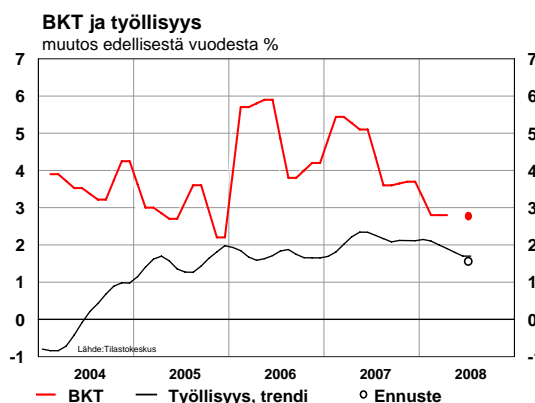

Suhdannekatsaus

27.8.2008/3

Suomen korkeasuhdanne on taittunut ja talouskasvu on nopeasti hidastumassa. Suomen talous on perustaltaan kuitenkin terve ja työllisyystilanne säilyy hyvänä. Inflaatio hidastuu vähitellen ensi vuoden aikana, ja kotitalouksien ostovoima lisääntyy 3½ % ensi vuonna. Kansainvälisen talouden jatkuva heikkous lisää kuitenkin myös Suomen talouden haavoittuvuutta. Tämä korostaa veronkevennyksen oikean ajoituksen ohella talouden rakenteellisen sopeutumiskyvyn vahvistamisen tarvetta.

Maailmantalouden kasvun hidastuminen jatkuu — kuluvan vuoden alun tilapäisen piristymisen jälkeen — alueellisesti laajentuneena. Suhdanneilanteen muutos näkyy selvästi kotitalouksien ja yritysten odotuksissa, jotka ovat nopeasti muuttuneet kielteisimmiksi. Kehitykseen vaikuttavat toisiaan vahvistaen lähinnä kolme tekijää. Ensimmäinen näistä on asuntorakentamisen romahdus, joka on tapahtunut Yhdysvaltojen ohella myös mm. Espanjassa ja Britanniassa. Toiseksi elintarvikkeiden ja öljytuotteiden hintojen tuntuvat nousut ovat nopeuttaneet inflaatiota, leikanneet kotitalouksien ostovoimaa ja lisänneet yritysten kustannuksia. Lisäksi rahoitusmarkkinoiden jatkuva epävarmuus ja yritysten kannattavuuden heikkeneminen rajoittavat investointeja.

Euroalueella sekä kotitalouksien että yritysten luottamus tulevaisuuteen on heikentynyt tuntuvasti. Kuluttajahintojen nousu on ylittänyt 4 %, ja vahva euro kaventaa yritysten kannattavuutta ja vaikeuttaa vientiä. Raaka-aineiden hintakehitys on tämän vuoden loppukesällä hieman rauhoittunut ja hinnat kääntyneet eräiltä osin laskuun. On silti todennäköistä, että euroalueella ei tapahdu vielä ensi vuonna bkt-kasvun merkittävää nopeutumista. Euroalueen kokonaistuotannon kasvu jäänee tänä vuonna 1½ prosenttiin. Pari vuotta jatkunut vahva työllisyyskehitys on alkanut tasaantua ja työttömyysaste on kääntymässä lievään nousuun.

Suomessa laskusuhdanne on käynnistynyt kesän kynnyksellä. Kehitys on tämän vuoden osalta kuitenkin kaksijakoinen, sillä työllisyystilanne pysyy hyvänä vielä tämän vuoden loppupuolelle. Kuluttajahintojen yllättävän voimakas nousu on romahduttanut kotitalouksien luottamuksen, mikä yhdistettynä korkeaan velkaantumiseen saattaa vähentää kulutusta vaikeasti ennakoitavalla tavalla. Heikenevää kysyntää vahvistavat kuitenkin kulutusta tukevien verokevennyksien ajoittuminen ensi vuoteen. Kohonnut kustannustaso vaikeuttaa yritysten toimintaa ja investointien kasvu pysähtyy ensi vuonna.

Suhdanteet ovat nopeasti heikkenemässä ja koko tämän vuoden BKT:n kasvuksi arvioidaan 2,8 %. Kansainvälisesti verraten kasvu on vielä vahvaa, mutta perustuu lähinnä teollisuuden pl. metsäteollisuus, rakentamisen ja kotimaankaupan vahvaan kasvuun vuoden alkupuoliskolla. Vuoden toisella puoliskolla kasvu jää jo vähäisiksi, ja ensi vuodelle ennustetaan enää 1,8 prosentin kasvua. Riskit ovat kuitenkin nopeammankin hidastumisen suuntaan, etenkin vuoden lopulla.

Työllisten määrä lisääntyy vuonna 2008 suhdanteiden heikentymisestä huolimatta vielä noin 40 000 henkeä. Työllisyysaste nousee 70,6 prosenttiin ja työttömyysaste alenee 6,2 prosenttiin. Vuonna 2009 työvoiman kysynnän kasvu pysähtyy, mutta työttömyysasteen lasku jatkuu, sillä tästä vuodesta poiketen työvoiman tarjonta ei enää lisääny.

Usean rauhallisen vuoden jälkeen **inflaatio** kiihtyi heti kuluvan vuoden alussa tuntuvasti, ja koko vuonna hintataso ylittää 4 prosentilla viimevuotisen tason. Etenkin ruuan ja polttoaineiden hinnat ovat kohonneet tuntuvasti. Lisäksi palkkojen aiempia vuosia suuremmat korotukset ja eräät vero- ja maksuperustemuutokset ovat nostaneet hintoja. Palkansaajien ansiotasoindeksin arvioidaan vuonna 2008 kohoavan keskimäärin 5,5 % edellisestä vuodesta ja ensi vuonnakin 5 %. Maailmanlaajuisen talouskasvun hidastuessa tuontihintojen nousu jäänee ensi vuonna tätä vuotta vähäisemmäksi ja myös elintarvikkeiden arvonlisäveron alentaminen hillitsee inflaatiota. Ensi vuonna inflaation arvioidaan hidastuvan 2,8 prosenttiin.

Kotitalouksien **kulut** on jatkanut vahvaa kasvuaan ja lisääntyy tänä vuonna 3 %. Uusien asuntojen hankinnat ovat kuitenkin jo vähenemässä ja kulutushalukkuus heikkenemässä. Käytettävissä olevien tuloja nostaa tänä vuonna työllisyyden paraneminen ja palkkojen nousu, mutta inflaatio syö osto-voiman lisäyksestä merkittävän osan. Ostovoiman kasvu jää 2½ prosenttiin. Kotitalouksien säästämisaste on viime vuosina alentunut ja pysyy yhä tuntuvasti negatiivisena. Kotitaloudet ovat myös velkaantuneet nopeasti ja niiden rahoituskestävyys on heikkenemässä samaan aikaan, kun kotitalouksien varallisuusarvot eivät enää nouse. V. 2009 verotuksen keveneminen lisää kotitalouksien tuloja runsaan prosenttiyksikön verran. Kun myös inflaatio hidastuu, lisääntyvät kotitalouksien käytettävissä olevat reaalitytulot tätä vuotta enemmän, 3½ %, huolimatta siitä, että työllisyys ei enää lisääny.

Investoinnit lisääntyvät kuluvana vuonna nelisen prosenttia, sillä yritysten investoinnit niin rakennuksiin kuin koneisiin ja laitteisiin jatkuvat vahvoina. Ensi vuoden näkymät ovat epävarmempia, mutta lähinnä käynnissä olevat kohteet pitävät investoinnit vielä tämänvuotisen suuruisina. Asuinrakennusinvestoinnit supistuvat molempina vuosina ja tuotannollinen rakentaminenkin v. 2009.

Ulkomaankaupan kasvu jatkui alkuvuonna hyvänä, mutta vuoden jälkipuoliskolla viennin kasvu hidastuu ja jää koko vuonna 3½ prosentin tuntumaan. Viennin hidastuva kasvu ja korkeina pysyvät tuontihinnat johtavat etenkin vuoden jälkipuoliskolla sekä kauppa- että vaihtotaseen heikkenemiseen. Koko vuonna vaihtotaseen ylijäämä suhteessa kokonaistuotantoon alenee viime vuodesta 1½ prosenttiyksikköä 4 prosenttiin. Kansainvälisen kysynnän vaimeus hiljentää viennin kasvua ensi vuonna edelleen.

Tuotannon ja viennin hyödyke- ja vientimarakenteet ovat tukeneet **teollisuustuotannon** kasvua kuluvan vuoden alkupuoliskolla. Metsäteollisuuden tuotanto on odotetun mukaisesti laskussa ja alan vaikeudet lisääntyvät edelleen ensi vuonna. Kone- ja laiteollisuuden tilauskanta on yhä verraten vahva, samoin elektroniikkateollisuuden, mutta ensi vuonna näidenkin toimialojen tuotannon kasvu hidastuu. Vuonna 2008 teollisuustuotannon kasvunopeus enemmän kuin puolittuu viime vuoden korkealta tasoltaan 3 ½ prosenttiin ja ensi vuonna edelleen 2½ prosenttiin.

Rakentaminen on jatkanut alkuvuoden kasvuaan tuotantomahdollisuuksien ylärajoilla, sillä uudisrakentamisen hiljenemisen vastapainona korjausrakentaminen sekä maa- ja vesirakentaminen on vilkasta. Rakennusmateriaalien menekki on kuitenkin jo laskussa — osin korkeiksi kohonneiden hintojen johdosta — ja myös myönnetty rakennusluvut ja rakennuskohteiden aloitukset viittaavat rakentamisen hiljenemiseen.

Kotimaankaupan myynnin kasvu jatkui alkuvuoden vahvana, mutta kesäkuukausina kuluttajien epävarmuus on hintojen nousun myötä lisääntynyt. Palvelutuotannon liikevaihto on kasvanut kohtalaisesti, mutta hintojen nopea nousu on jättänyt arvonlisäyksen määrän kasvun vähäiseksi. Kasvun heikkous on ollut tuntuvaa erityisesti kuljetus- ja tietoliikennepalvelujen kohdalla. Tänä vuonna koko palvelutuotannon kasvu hidastuu 2½ prosenttiin.

Julkisen talouden rahoitusasema säilyy kuluvana vuotena hyvänä, 5 % /bkt, vaikka valtion rahoitusylijäämä alenee vajaa ½ prosenttiyksikköä. Julkisen talouden tulokehitys on jatkunut vahvana. Julkisyhteisöjen kokonaismenot kasvavat kuluvana vuonna 5 1/2 %, kun sekä kulutusmenot että investoinnit lisääntyvät tuntuvasti edellisvuodesta. Kulutusmenojen kasvua selittää työvoimakustannusten kasvun nopeutuminen. Investointitasoa nostavat mm. valtion liikenneväylähankkeet sekä kuntien mittavat investointitarpeet. Sosiaaliturvarahastojen ylijäämä pysyy työeläkkeiden rahastoinnin ansiosta runsaassa kolmessa prosentissa suhteessa kokonaistuotantoon. Julkisen velan osuus bruttokansantuotteesta alenee kuluvana vuonna 32 prosenttiin.

V. 2009 julkisen talouden rahoitusaseman ennustetaan heikkenevän selvästi, 1½ prosenttiyksikköä suhteessa bruttokansantuotteeseen, kun valtion nettoluotonanto alenee prosenttiyksikön ja sosiaaliturvarahastojen vajaa ½ prosenttiyksikköä. Syitä tähän ovat suhdannetilanteen heikkeneminen, toteutettavat veronkevennykset ja omaisuustulojen kääntymisen laskuun ennätystasoltaan. Heikkeneemisestä huolimatta rahoitusasema pysyy hyvänä, 3½ % /bkt. Verotulojen kasvua hidastavat mm. verokevennykset ja veroaste alenee prosenttiyksikön. Toisaalta menojen kasvu säilyy palkkakustannusten nousun johdosta suunnilleen tämän vuoden suuruisena.

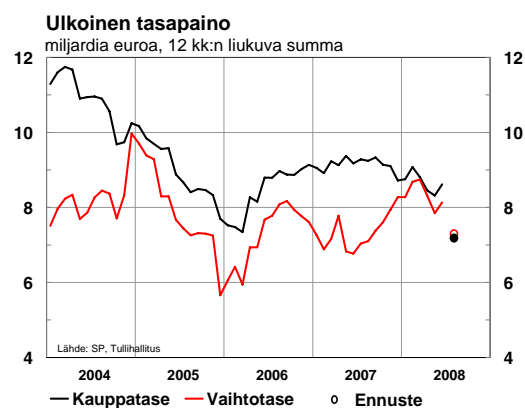
Kansainvälinen talous

Euroalueen **yritysilasto** jatkaa heikkenemistään ja se on jo pitkän aikavälin keskiarvon alapuolella. Sekä yritysten että kuluttajien luottamusindikaattorit ovat laskussa. Teollisuustuotannon kasvu pysähtyi touko-kesäkuussa, kun Välimeren maissa tuotanto supistui tuntuvasti ja jäi kasvultaan vähäiseksi myös pohjoisemmissa maissa.

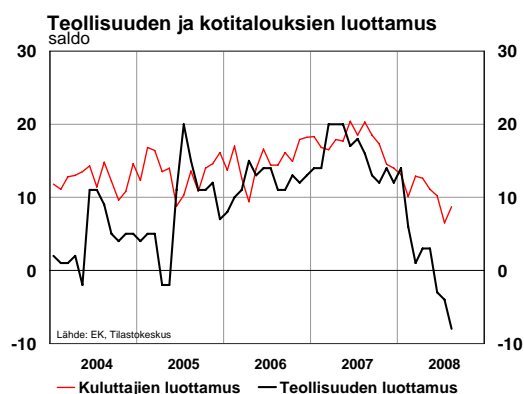

Suomen talouskehitys

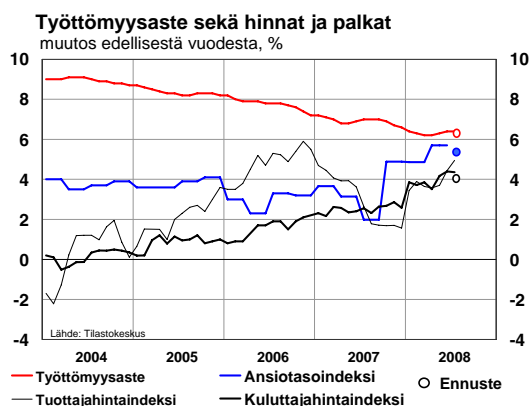
Vaihtotaseen ylijäämän vuosisumma oli kesäkuussa 8,1 mrd. euroa ja kauppataaseen 8,6 mrd. euroa. Tavaraviennin arvo kasvoi tammi-kesäkuussa 4 % ja tavaratuonnin 6 %. Vienti euroalueelle lisääntyi 4 % ja euroalueen ulkopuolelle 9 %. Vienti Venäjälle on ollut erityisen vahvassa kasvussa. Kesäkuussa vienti lisääntyi 4 %, kun taas tuonti supistui prosenttiin.

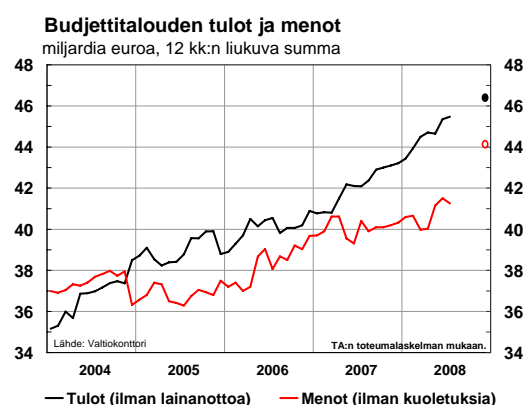
Suhdanneodotukset ovat heikentyneet. Luottamuksen heikkeneminen on ollut laaja-alaista. Teollisuuden luottamus on pudonnut etenkin tilauskannan ja tuotanto-odotusten laskiessa. Myös rakentamisessa odotukset ovat pudonneet nopeasti pitkän aikavälin keskiarvon alle. Kuluttajien odotukset omasta taloudellisesta tilanteestaan heikkenivät hieman elokuussa, mutta yleinen luottamusindikaattori koheni hieman.

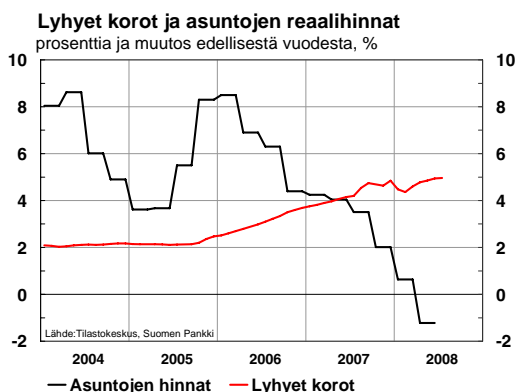
Kuluttajahintaindeksin vuosinousu nopeutui kesäkuussa 4,4 prosenttiin ja pysyi samansuuruisena myös heinäkuussa. Teollisuuden tuottajahintojen nousu on nopeutunut jo 5 prosentin tuntumaan. Palkansaajien ansiotasoindeksi kohosi tämän vuoden toisella neljänneksellä 5,7 % vuoden takaisesta. Työttömyysaste on vakiintunut 6,4 prosenttiin.

Valtion budjettitalouden tulot kasvoivat tammi-heinäkuussa 9 % ja menot vastaavasti vajaan 4½ %. Budjettitalouden rahoitusasema oli runsas 4 mrd. euroa ylijäämäinen. Valtionvelan määrä oli heinäkuun lopussa 48½ mrd. euroa.

Lyhyet korot ovat viime kuukausina pysyneet 5 prosentin tuntumassa. Asuntolainojen keskiporko on kuitenkin jatkanut nousuaan ja oli heinäkuussa 5,4 %, mikä on 0,6 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuosi sitten. Asuntolainojen nostot ovat jatkuneet vielä runsaina, mutta asuntomarkkinoilla hintojen nousu on pysähtymässä ja reaali hinnat kääntyneet jo laskuun. Vanhojen kerrostaloasuntojen hinnat nousivat kuluvan vuoden toisella neljänneksellä 0,2 % edellisestä neljänneksestä koko maassa ja 0,4 % pääkaupunkiseudulla.

Lisätietoja

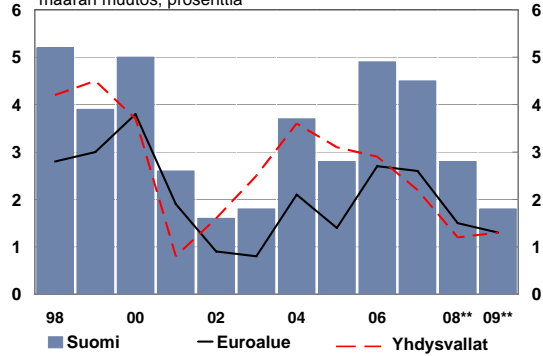
Suhdanneksikön päällikkö Hannu Jokinen, puh 0400 727 799

Neuvotteleva virkamies Harri Kähkönen, puh 160 33194

<http://www.vm.fi/julkaisut>

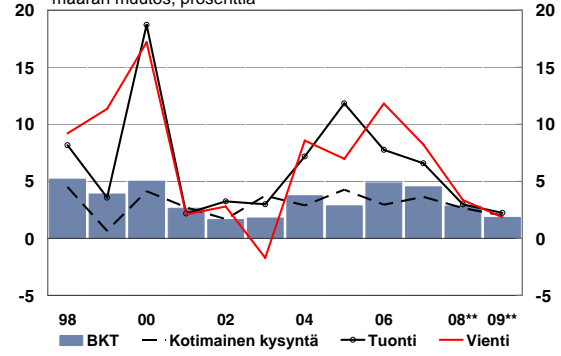
Bruttokansantuote

määrän muutos, prosenttia

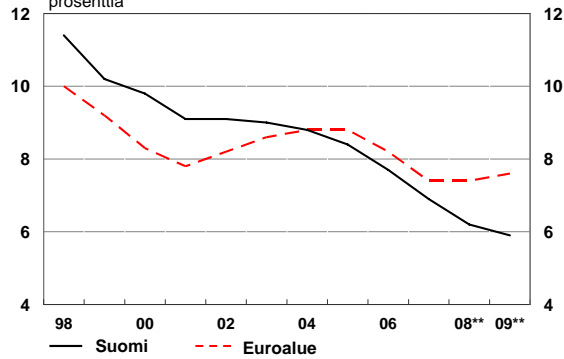
Kysyntä ja tarjonta

määrän muutos, prosenttia

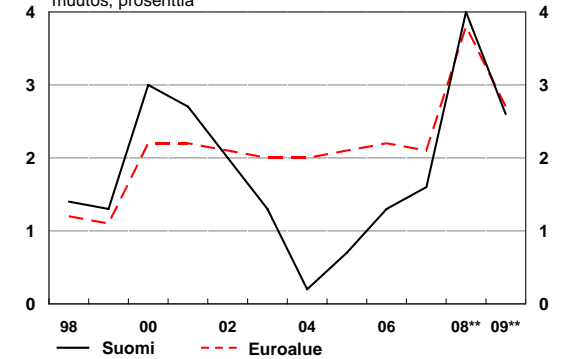
Työttömyysaste

prosenttia

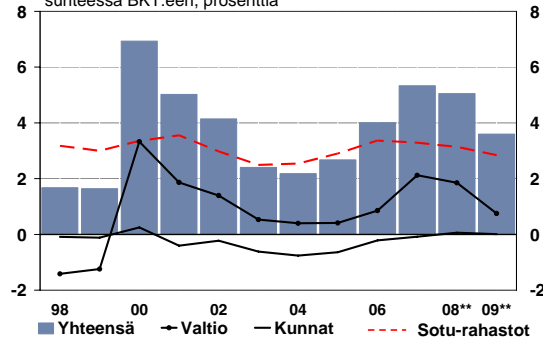
Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi

muutos, prosenttia

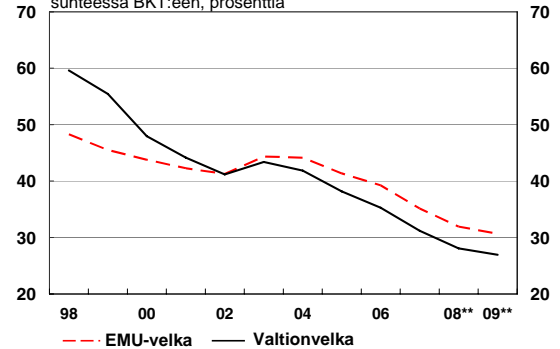
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä

suhteessa BKT:een, prosenttia

Julkisyhteisöjen EMU-velka ja valtionvelka

suhteessa BKT:een, prosenttia

Keskeiset ennusteluvut

	2007*	2005	2006	2007*	2008**	2009**
	mrd. euroa	määrän muutos, prosenttia				
Bruttokansantuote markkinahintaan	180	2,8	4,9	4,5	2,8	1,8
Tavaroiden ja palvelujen tuonti	73	11,8	7,8	6,6	3,0	2,2
Kokonaistarjonta	253	5,1	5,6	5,1	2,9	2,0
Tavaroiden ja palvelujen vienti	82	7,0	11,8	8,2	3,4	1,9
Kulutus	129	2,9	3,1	2,7	2,6	2,5
yksityinen	91	3,3	4,1	3,2	3,0	2,8
julkinen	38	1,9	0,6	1,3	1,6	1,8
Investoinnit	37	3,5	4,7	8,5	3,7	0,1
yksityiset	32	6,3	6,5	8,3	4,2	0,2
julkiset	5	-11,1	-6,4	9,4	0,9	-1,1
Kokonaiskysyntä	253	5,1	5,6	5,1	2,9	2,0
kotimainen kysyntä	171	4,3	2,9	3,6	2,7	2,0

	2005	2006	2007*	2008**	2009**
Palvelut, määrän muutos, %	2,4	3,2	2,7	2,5	1,8
Koko teollisuus, määrän muutos, %	3,6	10,5	8,6	3,7	2,5
Työn tuottavuus, muutos, %	1,7	3,4	2,9	1,5	2,1
Työllisyysaste, %	68,0	68,9	69,9	70,6	70,6
Työttömyysaste, %	8,4	7,7	6,9	6,2	5,9
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	0,9	1,6	2,5	4,1	2,8
Ansiotasoindeksi, muutos, %	3,9	2,9	3,4	5,5	5,0
Vaihtotase, mrd. euroa	6,1	8,3	9,6	7,5	5,6
Vaihtotase, % BKT:sta	3,9	4,9	5,3	3,9	2,8
Lyhyet korot (Euribor 3 kk), %	2,2	3,1	4,3	5,0	4,7
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v), %	3,4	3,8	4,3	4,4	4,6
Julkisyhteisöjen menot, % BKT:sta	50,4	48,9	47,3	46,8	47,1
Veroaste, % BKT:sta	43,8	43,4	42,8	42,3	41,4
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä, % BKT:sta	2,7	4,0	5,3	5,0	3,6
Valtion rahoitusjäämä, % BKT:sta	0,4	0,9	2,1	1,8	0,8
Julkisyhteisöjen bruttovelka (EMU), % BKT:sta	41,3	39,2	35,1	31,9	30,7
Valtionvelka, % BKT:sta	38,2	35,3	31,2	28,1	26,9

Lähteet:

Tilastokeskus, Suomen Pankki, EU, OECD

Ennusteet: Valtiovarainministeriön kansantalousosasto